УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ **ОБРАЗАЦ 6.**

МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ
-обавезна садржина- свака рубрика мора бити попуњена
(сви подаци уписују се у одговарајућу рубрику, а назив и место рубрике не могу се мењати или изоставити)

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
1. Датум и орган који је именовао комисију 07.03.2016., Наставно-Научно веће Медицинског факултета Универзитета у Новом Саду 2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: Проф. др Драган Рапаић, редовни професор, ужа научна област Специјална едукција и рехабилитација (Соматопедија), изабран у звање 4.11.2002., Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију, Универзитет у Београду Проф. др Ивана Дивјак, редовни професор, ужа научна област Неурологија, изабрана у звање 7.03.2011., Медицински факултет, Универзитет у Новом Саду Проф. др Војислава Бугарски-Игњатовић, ванредни професор, ужа научна област Специјална едукација и рехабилитација (Психологија), изабрана у звање 17.12.2015, Медицински факултет, Универзитет у Новом Саду
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
1. Име, име једног родитеља, презиме: Санела, Здравко, Славковић 2. Датум рођења, општина, држава: 16.09.1979., Сомбор, Република Србија 3. Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив Дефектолошки факултет (Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију), Универзитет у Београду, Соматопедија, дипломирани дефектолог соматопед 4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија 2010/11., смер Јавно здравље, Медицински факултет у Новом Саду

5. Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране:

Медицински факултет у Новом Саду, Корелација између објективних неуролошких дефицита и субјективног доживљаја болести оболелих од мултипле склерозе, Медицина, 04.07.2008.

6. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука:

Медицинске науке

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Утицај когнитивних и моторичких способности на степен социјалне партиципације код оболелих од мултипле склерозе

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са назнаком броја страна, поглавља, слика, шема, графикона и сл.

Докторска дисертација кандидата је написана систематично и разумљиво на 182 странице. Садржи све неопходне делове научног рада који су организовани у 12 поглавља. Дисертација садржи 11 слика, 6 графикона и 78 табела. Литература са 401 домаћих и страних библиографских јединица у складу је са важећим правилима за цитирање.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Наслов докторске дисертације је јасно и прецизно формулисан и у складу са садржајем рада.

Увод докторске дисертације написан је јасно и систематично, пружа свеобухватан увид у изучавану проблематику докторске дисертације. Садржи осврт на мултиплу склерозу, моторичке способности код оболелих од мултипле склерозе, когнитивне способности код оболелих од мултипле склерозе, социјалну партиципацију оболелих од мултипле склерозе и међузависност когнитивног, моторичког и социјалног функционисања код оболелих од мултипле склерозе.

Увод је написан јасно, систематично и пружа свеобухватан увид у истраживану проблематику.

Циљ истраживања

Циљеви рада су јасно изложени, коректно формулисани, омогућавају доношење конкретних закључака и засновани су на досадашњим истраживањима која су спроведена, на научно признатим методама и принципима закључивања.

Циљеви рада били су:

1. Утврдити степен социјалне партиципације код оболелих од мултипле склерозе.

2. Утврдити да ли код оболелих од мултипле склерозе постоји оштећење

когнитивних способности (памћења, вербалне флуентности, визуопросторних функција, говора и пажње) и у ком степену је оно присутно и изражено.

3. Утврдити степен поремећаја моторичких способности (мануелних способности и хода) код оболелих од мултипле склерозе.

Материјал и методе одговарају принципима методологије научноистраживачког рада у медицини. Целокупно истраживање је одобрено од стране Етичке комисије Медицинског факултета Универзитета у Новом Саду. У овом поглављу су јасно и прецизно описани материјал и методе коришћени у раду. Поставка методологије је таква да се истраживање може поновити. Примењене методе статистичке обраде података у потпуности су адекватне и примерене истраживачком задатку.

Резултати испитивања су прегледно и стручно приказани (табеларно и графички), јасно приказују претходно текстуално објашњене елементе. Они произилазе из примењене методологије уз коришћење адекватних статистичких метода.

Дискусија је свеобухватна и јасно написана. Кандидат критички и аргументовано анализира резултате истраживања и пореди их са наводима из доступне литературе, јасно истичући сличности и разлике резултата добијених у свом истраживању у односу на резултате из наведене литературе.

Закључци су концизно представљени, јасни и прецизни. У потпуности су у складу са циљевима испитивања и правилно су изведени из добијених резултата.

Литература је обимна, савремена и праилно одабрана, из релевантних извора и у складу са темом која се разматра у докторској дисертацији.

Комисија позитивно оцењује све делове докторске дисертације.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. Прво навести најмање један рад објављен или прихваћен за објављивање у часопису са ISI листе односно са листе министарства надлежног за науку када су у питању друштвено-хуманистичке науке или радове који могу заменити овај услов до 01.јануара 2012. године. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

Radić-Šestić M, Radovanović V, Milanović-Dobrota B, **Slavković S**, Langović-Milićević A. General and special education teachers relations within teamwork in inclusive

teamwork in inclusive education: socio-demographic characteristics. S Afr J Educ. 2013;33(3). **M23**

Golubović Š, **Slavković S.** Manual ability and manual dexterity in children with cerebral palsy. Hippokratia. 2014;18(4):310-4. **M23**

Golubović Š, **Slavković S**, Brkić N. The possibilities of assessment and classification of capabilities of upper extremity of children with cerebral palsy. In: Stošljević M, Marinković D, Eminović F, editors. Cerebral palsy: a multidisciplinary and multidimensional approach. Belgrade: Association of Special Educators and Rehabilitators of Serbia; Foca: University of East Sarajevo-Faculty of Medicine; 2012. p. 7-24. **M14**

Odović G, **Slavković S**, Radić-Šestić M, Golubović Š. Perceptions of workplace difficulties by persons with multiple sclerosis. In: Kulić M, Ilić-Stošović D, editors. Education and rehabilitation of adult persons with disabilities. Foca: University of East Sarajevo-Faculty of Medicine; 2014. p. 339-51. **M14**

Odović G, Sretenović I**,** Adamović M, **Slavković S**, Sarajlić D. Radni centar kao oblik radnog angažovanja osoba sa cerebralnom paralizom. In: III Međunarodna naučno-stručna konferencija „Profesionalna rehabilitacija: stanje, mogućnosti i perspektive"; 2015 Dec 10-13; Tuzla, Bosna i Hercegovina. Tuzla: Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet; 2015. p. 203-12. **M34**

Slavković S, Golubović Š, Odović G, Brkić-Jovanović N, Veselinović M, Adamović M, et al. Značaj komunikativne participacije za rad i zapošljavanje osoba sa multiplom sklerozom. In: III Međunarodna naučno-stručna konferencija „Profesionalna rehabilitacija: stanje, mogućnosti i perspektive"; 2015 Dec 10-13; Tuzla, Bosna i Hercegovina. Tuzla: Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet; 2015. p. 169-77. **M34**

Golubović B, **Slavković S**, Knežević V. Incidence and severity of depression in multiple sclerosis. In: XVI World Congress of Psychiatry "Focusing on Quality, Access and Humane Care": Abstract book; 2014 Sep 14-18; Madrid, Spain. Madrid: Spanish Association of Neuropsychiatry (AEN), Portuguese Society of Psychiatry and Mental Health (SPPSM); 2014. p. 282. **M34**

Golubović Š, **Slavković S**, Kalaba S. Hand manipulation skills in children with disabilities [abstract]. Dev Med Child Neurol. 2013;55 Suppl 2:42. **M34**

Nađ C, **Radanović S**, Nađ I, Delibašić N, Kopitović A, Semnic M, et al. Factors influencing depression in the multiple sclerosis population in Vojvodina [abstract]**.** Mult Scler J. 2008;14:S261. **M34**

Bekić N, **Radanović S**, editors. Transformacija sistema socijalne zaštite: perspektive i realitet: zbornik radova sa okruglog stola sa međunarodnim učešćem. Veternik: Dom za decu i omladinu ometenu u razvoju; 2008. **M49**

Slavković S, Golubović Š, Ferrai A, Cioni G. Spastična forma cerebralne paralize vodič za merenje (evaluaciju) adaptivnih funkcija, Springer-Verlag, 2010 [prikaz knjige]. Med Pregl. 2013;66(3-4):193-5. **M51**

Golubović Š**, Slavković S.** Dyspraxia a možnosti podpory v materskej škole. Predškolska Vychova. 2014-2015;69(2):18-9. **M51**

Slavković S, Pacić S, Nikić R, Eminović F. Porodica dece sa višestrukom ometenošću u rezidencijalnim ustanovama. Socijalna misao. 2011;70(2):121-38. **M52**

Slavković S, Nađ Č, Stefanović D, Radojčić D. Povezanost neurološkog deficita i doživljaja bolesti obolelih od multiple skleroze. Aktuelnosti iz neurologije, psihijatrije i graničnih područja. 2010;18(1):11-9. **M53**

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

На основу добијених резултата истраживања формулисани су јасни закључци саопштени у 18 тачака, редоследом који одговара постављеним циљевима:

На основу добијених резултата истраживања могу се извести следећи закључци:

1. На узорку од 109 испитаника са релапсно-ремитентном формом мултипле склерозе утврђено је да у актуелном функционисању испитаници имају највише проблема у доменима *партиципација*, *мобилност*, *свакодневне активности* (послови у домаћинству) и у домену *когниције*. Најмање тешкоћа испитаници имају у домену *бриге о себи*.

2. Старост утиче на укупно актуелно функционисање оболелих од мултипле склерозе. Старији испитаници имају више тешкоћа у доменима *партиципација, брига о себи, свакодневним активностима* (послови у домаћинству) и *односи са другим људима.*

3. Испитаници код којих је протекло више времена од појаве првих симптома и постављања дијагнозе имају наглашеније тешкоће у укупном функционисању у доменима *когниције, мобилности, односа са другим људима* и *партиципацијом.*

4. Укупно функционисање оболелих од МС и социјална партиципација оболелих није под утицајем пола.

5. Нижи степен неуролошког дефицита праћен је вишом социјалном партиципацијом и обрнуто. Особе са благим неуролошким дефицитом имају бољу социјалну партиципацију од особа са израженим неуролошким дефицитом.

6. Лошија социјална партиципација код оболелих од мултипле склерозе повезана је са већим степеном инвалидитета.

7. Мануелна спретности испитаника оболелих од мултипле склерозе је нижа у односу на општу популацију.

8. Мануелна спретност је лошија код испитаника мушког пола у односу на испитанике женског пола.

9. Лошија постигнућа мануелне спретности повезана су са старошћу испитаника, дужим трајањем симптома и болести.

10. Виши степен инвалидности праћен је лошијим моторичким способностима горњих екстремитета.

11. Оболели од мултипле склерозе код који је протекло више времена од појаве првих симптома и постављања дијагнозе имају смањену брзину хода.

12. Постоји позитивна корелација између присутности поремећаја моторичких способности и степена неуролошког дефицита код оболелих од мултипле склерозе. Особе без неуролошког дефицита и особе са благим неуролошким дефицитом имају боље моторичке способности горњих екстремитета од особа са израженим неуролошким дефицитом. Исто се односи и на способности доњих екстремитета.

13. Испитаници код којих је протекло више година од постављања дијагнозе и појаве првих симптома имају присутније проблеме у брзини обраде информација и обиму пажње.

14. Анализом присуства когнитивних поремећаја у целости и по субдоменима, у укупном узорку у односу на старосне категорије испитаника није утврђена статистички значајна разлика.

15. На присутност поремећаја когнитивног функционисања значајно утиче време протекло од постављања дијагнозе, тако да међу оболелима које имају дијагнозу дуже од 21 годину има значајно више оних са благим и умереним одступањем у когнитивном функционисању.

16. На категорије поремећаја у когнитивном функционисању не утиче израженост неуролошког дефицита.

17. Присутност поремећаја когнитивних способности указује на тешкоће у доменима *когниција, мобилност, брига о себи, однос са другим људима, свакодневне активности* и *партиципација.*

18. Предиктори укупног функционисања оболелих од МС су когнитивне способности, мануелна спретност и способност хода. Поремећаји у наведеним областима функционисања праћени су вишим степеном инвалидитета и нижом социјалном партиципацијом.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА
Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Кандидат је показао систематичан научно-истраживачки приступ у приказу

резултата добијених истраживањем. Резултати истраживања у односу на постављене циљеве су приказани систематично, детаљно су обрађени и критички продискутовани. Подаци добијени у току истраживања су обрађени и анализирани помоћу адекватних статистичких тестова. Начин приказа и тумачење резултата су адекватни, јасни и прецизни. Изабрани начин приказа резултата истраживања, као и целокупно тумачење резултата начињеног истраживања су примерени, добро одабрани, као и прегледно и разложно предочени, те их Комисија оцењује позитивно.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:

Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме

Докторска дисертација је написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме.

Да ли дисертација садржи све битне елементе

Докторска дисертација садржи све битне елементе научно-истраживачког рада на основу којих би се истраживање могло поновити.

По чему је дисертација оригиналан допринос науци

Докторска дисертација је по својој свеобухватности, добијеним резултатима и изнетим закључцима представља оригинални допринос изучавању моторичких и когнитивних способности код оболелих од мултипле скелрозе, као и разумевању утицаја когнитивних и моторичких способности на степен социјалне партицпације код ове популације. Примењена методологија је савремена и најчешће коришћена у публикованим студијама из ове области. Резултати овог истраживања су указали на значај утврђивања присуства моторичких и когнитивних способности код оболелих од мултипле склерозе, као и на значај процене социјалне партиципације и утврђивања способности које утичу на степен исте. На основу резултата могуће је планирати програме рехабилитације (моторичке, когнитивне и социјалне) и програме психосоцијалне подршке оболелима. Применом нових инструмената потврђено је да се једноставне, ефикасне и економски исплативе методе у скринингу когнитивних способности и актуелност степена функционисања (инвалидитета) могу користити у рутинској пракси.

4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања

Докторска дисертација не садржи формалне нити суштинске недостатке који би могли утицати на резултате истраживања.

X ПРЕДЛОГ:
На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:
На основу вредновања докторске дисертације у целини, као и њених појединих делова, и позитивно оцењеним садржајним и методолошким аспектима спроведеног истраживања, Комисија предлаже Наставном-научном већу Медицинског факултета у Новом Саду да се докторска дисертација асистенткиње мр Санеле Славковић под називом „Утицај когнитивних и моторичких способности на степен социјалне партиципације код оболелих од мултипле склерозе“ прихвати, а кандидату одобри одбрана

Нови Сад, 25.04.2016.

НАВЕСТИ ИМЕ И ЗВАЊЕ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ
ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

_____

Проф. др Драган Рапаић, редовни професор
Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију
Универзитет у Београду

_____

Проф. др Ивана Дивјак, редовни професор
Медицински факултет
Универзитет у Новом Саду

_____

Проф. др Војислава Бугарски-Игњатовић, ванредни професор
Медицински факултет
Универзитет у Новом Саду